

INTRATHECALE PIJNTHERAPIE

Patiënt-voorlichtingsboekje

Medtronic

Alleviating Pain · Restoring Health · Extending Life

INHOUD

Voorwoord	05
Wat kunt u verwachten van intrathecale toediening van pijnstillende medicatie?	06
Wat is het Medtronic SynchroMed® Infusiesysteem?	06
De proefperiode:	08
Hoe wordt de pomp geïmplantéerd?	10
Risico's bij het gebruik van de pomp	10
Bijwerkingen op lange termijn	11
Vullen en controleren van de pomp	12
Wat zijn uw verantwoordelijkheden?	12
Wat moet u doen als de pomp een alarmsignaal afgeeft?	13
Het vervangen van de pomp	13
Waar moet u op letten?	14
Vaak gestelde vragen over de pomp	15
De identificatiekaart	16
Belangrijke namen en telefoonnummers	17

Medicatie-informatie 18

Vragen die ik aan mijn arts of de verpleegkundige wil stellen 18

VOORWOORD

U heeft chronische pijn die onvoldoende te behandelen is met de klassieke middelen zoals pijnstillers, pijnstillende injecties, operaties en andere therapieën.

Uw levenskwaliteit is als gevolg van de chronische pijn ernstig achteruit gegaan.

Bij intrathecale toediening (dit is rechtstreekse medicijnafgifte in het ruggenmergvocht) wordt pijnstillende medicatie dicht bij de plaats van werking gebracht. Als gevolg hiervan kan een belangrijke dosisvermindering worden bereikt met een beter pijnstillend effect.

Na een nauwkeurige multidisciplinaire evaluatie van uw pijnprobleem kan de arts besluiten tot intrathecale toediening van pijnstillende medicatie.

WAT KUNT U VERWACHTEN VAN INTRATHECALE TOEDIENING VAN PIJNSTILLENDE MEDICATIE?

Intrathecale toediening van pijnstillende medicatie kan uw pijn in belangrijke mate verminderen doch nooit volledig elimineren. De onderliggende oorzaak wordt niet behandeld; alleen het symptoom pijn en zijn negatieve invloed op uw algemeen functioneren worden aangepakt.

WAT IS HET MEDTRONIC SYNCHROMED® INFUSIESYSTEEM?

Om het SynchroMed® infusiesysteem te leren kennen en de werking ervan te begrijpen heeft uw behandelend arts u gevraagd dit boekje te lezen. U kunt er antwoorden vinden op de meest gestelde vragen. Meer informatie treft u aan in de patiëntenhandleiding van de SynchroMed® II pomp. Het is van belang dat u ook deze informatie leest en begrijpt wat er in staat. Vanaf nu zullen we het SynchroMed® infusiesysteem "de pomp" noemen.

Het systeem bestaat uit een pomp en een katheter die beide onder de huid worden geïmplant. De pomp is een ronde metalen doos met een reservoir waarin de medicatie wordt opgeslagen. In het midden van de pomp is een ronde vulopening. Deze vulopening is afgedicht met een zelfsluitend siliconen septum. De pomp wordt via deze opening gevuld met een speciale naald die het siliconen septum niet beschadigt. Het aanprikken van het pompreservoir gebeurt door de huid van uw buik.

De pomp kan van buitenaf met behulp van een computer (programmer) worden opgestart, gecontroleerd, bijgesteld en gestopt. Dit gebeurt door middel van een programmeerkop die via radiofrequente golven met de pomp communiceert. Deze procedure is ongevaarlijk en pijnloos.

De katheter is een soepel slangetje dat onderhuids van uw rug naar uw buik wordt getunneld en wordt aangesloten op de pomp. Via dit slangetje wordt de medicatie in een zeer kleine hoeveelheid naar de intrathecale ruimte gepompt.

Uw pomp moet geregeld worden bijgevuld. Hoe vaak u uw pomp moet laten bijvullen is afhankelijk van meerdere factoren en varieert van enkele weken tot maximaal zes maanden.

Uw behandelend arts bepaalt de hoeveelheid medicatie die u per dag krijgt toegediend. Na elke programmering of hervullen van de pomp wordt een afdruk van de pompinstelling gemaakt. Programmeringsfouten of vergissingen bij het hervullen van de pomp zijn niet volledig uit te sluiten. Het is daarom aan te raden om altijd een kopie van de meest actuele afdruk bij u te hebben.

De batterij van de pomp heeft een levensduur van ongeveer zeven jaar. Wanneer de batterij leeg is, zal de pomp een alarm-signaal laten horen.

DE PROEFPERIODE

Hoe?

U krijgt een proefbehandeling om na te gaan of intrathecale toediening van medicatie bij u werkt. Dit doet men door de medicatie op een specifieke wijze toe te dienen, namelijk zo dicht mogelijk bij de plaats waar de pijnmedicatie zijn werk moet doen: in het vocht dat het ruggenmerg omgeeft en door de ruggenmergvliezen begrensd wordt. Deze plaats wordt de intrathecale ruimte genoemd.

Tijdens de proefperiode kan men op eenvoudige wijze evalueren welke invloed intrathecale medicijntoediening heeft op uw pijn. Hiervoor wordt in de intrathecale ruimte een katheter geplaatst die onderhuids wordt getunneld en eventueel wordt aangesloten op een toegangspoortje. Vervolgens wordt een uitwendig draagbare pomp aangeloten op de katheter of op het toegangspoortje.

Het is mogelijk deze uitwendig draagbare pomp op verschillende manieren te programmeren:

- Continue toediening: u krijgt een vaste dosis per dag over 24 uur toegediend.
- Patientgecontroleerde toediening: u dient uzelf kleine doses pijnstillende medicatie toe, evenwel binnen bepaalde grenzen die zijn ingesteld door uw behandelend arts zodat u zich niet kunt overdoseren.
- Een combinatie van beide: continue toediening met de mogelijkheid uzelf kleine doses bij te geven indien de continu ingestelde hoeveelheid medicatie onvoldoende zou blijken.

Het pijn dempend effect van verschillende medicaties zal worden getest. Er wordt gestreefd naar een ideale combinatie: dat wil zeggen door het samenvoegen van verschillende medicijn-

oplossingen probeert men een maximaal pijnstillend effect te verkrijgen met een zo laag mogelijk bijwerkingsprofiel. Voor het plaatsen van de katheter, het zoeken naar de juiste dosis pijnstillende medicatie en het evalueren van eventuele bijwerkingen is ziekenhuisopname gedurende enkele dagen noodzakelijk.

Mogelijke bijwerkingen

Tijdens de eerste dagen kunnen bijwerkingen zoals braken, moeilijk plassen en jeuk optreden. Deze bijwerkingen zijn tijdelijk van aard. Meestal verdwijnen ze binnen enkele weken. Hoofdpijn door verlies van ruggenmergvocht kan zich voordoen. Tijdens de proefperiode dient er een evenwicht bepaald te worden tussen de kwaliteit van pijnstilling en de bijwerkingen.

De evaluatie en opvolging

De proefperiode strekt zich uit over tenminste vier weken waarvan minstens twee weken in de thuissituatie dient te worden doorgebracht. Regelmatig ziet uw arts u terug op het spreekuur voor een evaluatie.

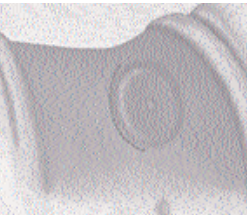
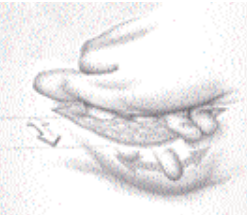
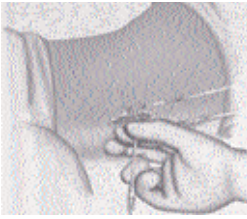
Uw arts zal u vragen gedurende de proefperiode dagelijks uw pijn, de bijwerkingen, het gebruik van bijkomende medicatie, uw kwaliteit van leven en uw kwaliteit van slaap te scoren. Deze gegevens worden vergeleken met die van voor de proefperiode.

Wanneer er méér dan 50% vermindering van pijn optreedt met een belangrijke verbetering van uw levenskwaliteit kan een definitieve pompimplantatie in overweging worden genomen.

Gedurende de proefperiode dient er nauwkeurig toezicht te worden gehouden op de geïmplanteerde katheter teneinde een infectie te voorkomen. Hiervoor wordt soms een beroep gedaan op een thuisverpleegkundige voor de wondcontrole.

HOE WORDT DE POMP GEÏMPLANTEERD?

Voor de implantatie, het onder de huid inbrengen van de pomp en de katheter, is een kleine operatie nodig. Hierbij wordt een ruimte in de huid van de buikwand gemaakt, groot genoeg om de pomp in te plaatsen. Via een naald wordt een katheter opgeschoven tot in de intrathecale ruimte. Vervolgens wordt de katheter onderhuids getunneld van de rug naar de buik en op de pomp aangesloten. Het pompreservoir wordt meestal tijdens de ingreep gevuld met pijnmedicatie. Tenslotte worden de operatiewondjes gehecht.

Na de operatie wordt de pomp opgestart met behulp van de programmer. Het kan enige tijd duren vóór u het effect van de infusie merkt. Het is dus niet zo dat u meteen de werking van uw pijnmedicatie

ervaart na de implantatie van de pomp. Tijdens de ziekenhuisopname bepaalt uw arts hoe de pomp wordt ingesteld. Het optimale effect van de behandeling wordt pas na enkele weken bereikt.

RISICO'S BIJ HET GEBRUIK VAN DE POMP

Zoals na elke operatie kan er infectie ontstaan. De eerste dagen na de implantatie kan ruggenmergvocht weglekken. Dit is niet gevaarlijk. Wel kunt u hiervan tijdelijk klachten hebben zoals

hoofdpijn. Als deze klachten aanhouden, kan de behandelend arts maatregelen nemen. Ook kan er een bloeding in het geopereerde gebied ontstaan.

De katheter kan afknikken of verstopt raken. Ook kan deze zich verplaatsen zodat de medicatie niet meer in de intrathecale ruimte terecht komt. Soms is een kleine operatie nodig om de katheter weer doorgankelijk te maken of op de juiste plaats te krijgen.

De batterij die de pomp van energie voorziet is na bepaalde tijd leeg. Soms kan één van de onderdelen van de pomp stuk gaan. U merkt dan dat uw pijn terugkeert. In dat geval moet de pomp vervangen worden.

De nazorg

Gedurende de eerste twee weken na implantatie moet u uiterst voorzichtig zijn bij het uitvoeren van bepaalde bewegingen om verplaatsing van de katheter in de rug te voorkomen. Buig en strek bijvoorbeeld uw rug zo weinig mogelijk.

BIJWERKINGEN OP LANGE TERMIJN

Langdurige toediening van pijnmedicatie kan bijwerkingen veroorzaken zoals constipatie, zweten, gezwollen voeten, gewichtstoename en verminderde sexuele drang. Meld alle bijwerkingen aan uw arts. Sommige bijwerkingen zijn namelijk goed te behandelen.

VULLEN EN CONTROLEREN VAN DE POMP

Het vullen van de pomp gaat volgens afspraak. Waar dit gebeurt en hoe vaak hoort u van uw behandelend arts. Een en ander is afhankelijk van uw dosering, de concentratie van de medicatie en uw algemene conditie. Tijdens het vullen van de pomp zal uw arts of de verpleegkundige uw pomp controleren en indien nodig de dosis bijstellen met behulp van de programmer.

WAT ZIJN UW VERANTWOORDELIJKHEDEN?

Hoewel de pomp volledig automatisch functioneert moet u goed op uzelf passen. Volg de aanwijzingen van uw arts goed op en vraag hem/haar uitleg als u iets niet begrijpt. Let op ongebruikelijke reacties. Waarschuw uw arts als u last heeft van bijwerkingen of als u zich anders gaat voelen.

Als u zwelling, roodheid of plotselinge pijn waarneemt in het gebied van de operatiewond, waarschuw dan zo spoedig mogelijk uw arts.

Informeer u over de meest voorkomende ontwenningssymptomen: onrust, agitatie, koudegevoel, rillingen, onrustige benen, eigenaardige geuren, hartkloppingen.

Verschijn op alle afspraken. Tijdens deze bezoeken wordt de pomp gevuld en gecontroleerd om zeker te zijn dat alles goed functioneert.

Breng uw arts op de hoogte van eventuele reisplannen zodat hervullen en eventueel vervangen van uw pomp tijdig geregeld kan worden.

Vraag bij verre reizen een begeleidend schrijven van uw arts in verband met te nemen maatregelen bij ontweningsverschijnselen. Neem voldoende orale pijnstillende medicatie mee.

Draag uw identificatiekaart en de afdruk van uw laatste programmeersessie altijd bij u (zie ook "de identificatiekaart"). Informeer uw tandarts, de chirurg, fysiotherapeut of andere (para) medici dat bij u een pomp is geïmplanteerd. Bij sommige chirurgische- of tandheelkundige behandelingen is het nodig antibiotica voor te schrijven.

WAT MOET U DOEN ALS DE POMP EEN ALARMSIGNAAL AFGEEFT?

Indien u piepgeluiden hoort die van de pomp afkomstig zijn neem dan contact op met uw arts. Deze piepgeluiden zijn ontworpen om u en uw arts te waarschuwen dat de pomp gecontroleerd moet worden. Een **tweetonig** alarmsignaal betekent dat de werking van de pomp is stilgevallen. In dit geval dient u onmiddellijk uw arts te waarschuwen. Een **éntonig** alarmsignaal kan betekenen dat de pomp bijna leeg is en bijgevoerd moet worden, of dat de batterij van de pomp bijna leeg is. Uw arts weet wat hij/zij moet doen in geval van een pompalarm.

HET VERVANGEN VAN DE POMP

Als de batterij leeg is, zal de pomp vervangen moeten worden. De batterij functioneert, ongeveer zeven jaar, afhankelijk van de hoeveelheid medicatie die wordt afgegeven. Uw pomp wordt geregeld gecontroleerd. Als de batterij leeg begint te raken zal uw arts tijdig een afspraak maken voor het vervangen van de pomp.

WAAR MOET U OP LETTEN?

Elektrische apparatuur: huishoudelijke apparatuur zoals magnetrons, inductiekookplaten alsook computers en geluidsapparatuur beïnvloeden de pomp niet. Wel is het verstandig uit de buurt te blijven van industriële apparatuur en zeer sterke magneten.

Medische onderzoeksmethoden zoals röntgen-, isotopen- en echo-onderzoek beïnvloeden de pomp niet. Echter waarschuw uw arts vóórdat u een MRI onderzoek moet ondergaan. Hij zal na het onderzoek met de programmer controleren of uw pomp nog loopt.

Als u **niersteenvergruizing** moet ondergaan, overlegt u dan eerst met uw arts.

Temperatuur en druk: als u activiteiten gaat ondernemen die van grote invloed zijn op de temperatuur en de druk in de pomp raadpleeg dan uw arts. Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn:

- Diathermie (diepte-warmte therapie)
- Hogedrukkamer behandeling
- Diepzeeduiken

Verzorging van de huid: de kans op het ontwikkelen van infecties is zeer gering omdat de pomp en de katheter onder de huid zijn geïmplant. Zodra de operatiewond genezen is, is er geen speciale zorg meer nodig. Knellende kleding in het gebied van de geïmplanteerde pomp dient vermeden te worden. U kunt hierdoor uw huid beschadigen. Bij onverklaarbare koorts, zwelling, roodheid of pijn in de buurt van de pomp moet u uw arts waarschuwen.

U mag niet aan de pomp trekken of de pomp ronddraaien. Dit kan schade aan uw huid en aan de katheter veroorzaken.

VAAK GESTELDE VRAGEN OVER DE POMP

Kan men zien dat ik een pompimplantatie heb ondergaan?

Het is afhankelijk van de kleding die u draagt of de pomp voor anderen zichtbaar is. Als u normaal gekleed gaat is de pomp niet te zien. Voor uzelf is de pomp wel zichtbaar omdat deze direct onder de huid geplaatst is.

Kan ik ophouden andere medicijnen te gebruiken nadat ik een pompimplantatie heb ondergaan?

Uw arts bepaalt welke medicijnen u nodig heeft. Het is van groot belang dat u zijn/haar aanwijzingen opvolgt.

Moet ik mijn dagelijkse routine aanpassen vanwege de pomp?

Voor de pomp zijn geen speciale maatregelen vereist, uitgezonderd de regelmatige bezoeken aan uw behandelend arts voor het vullen en controleren van uw pomp.

Kan ik een warm bad nemen en douchen?

Ja, een warm bad of een warme douche heeft geen invloed op de werking van de pomp.

Kan ik reizen met een geïmplanteerde pomp?

In principe is dit geen probleem. Als u van plan bent voor een langere tijd op reis te gaan waarschuw dan uw arts. Het kan nodig zijn uw vulschema aan te passen. Neem altijd uw pompgegevens mee en eventueel een begeleidend schrijven van uw arts.

Reageert een metaaldetector op het vliegveld op mijn pomp?

Dat is niet uitgesloten. Zorg dus dat u uw pompgegevens paraat heeft! Overigens beïnvloedt een metaaldetector de werking van de pomp niet.

Moet de pomp in zijn geheel vervangen worden als de batterij leeg is?

Ja. Uw arts kan op het scherm van de programmer zien of uw batterij leegraakt. Hij/zij weet dus tijdig wanneer uw pomp vervangen moet worden.

DE IDENTIFICATIEKAART

U krijgt van uw arts een identificatiekaart met het serienummer van uw geïmplanteerde pomp. Zorg dat u deze kaart altijd bij u draagt. Zorg ook dat u een afdruk van uw laatste programmeersessie bij u heeft. In geval van nood verschaffen deze gegevens noodzakelijke informatie voor (para)medici.

Als u uw identificatiekaart en/of afdruk van uw laatste programmeersessie verloren heeft, neem dan contact op met uw arts of zijn/haar assistent.

BELANGRIJKE NAMEN EN TELEFOONNUMMERS

Vraag aan uw arts of de verpleegkundige de onderstaande informatie in te vullen:

Pompmodel

Serienummer pomp

Naam behandelend arts

Naam verpleegkundige

Telefoonnummer voor noodgevallen

Telefoonnummer voor afspraken

Medicament dat in het pompreservoir zit

Concentratie medicament

MEDICATIE-INFORMATIE

VRAGEN DIE IK AAN MIJN ARTS OF DE VERPLEEGKUNDIGE WIL STELLEN

Nederland

Medtronic Trading NL B.V.

Neuro Divisie

Postbus 2542

6401 DA Heerlen

Tel: +31 45 566 8375

Fax: +31 45 566 8253

HEART AND VASCULAR DISEASE • NEUROLOGICAL DISORDERS • PAIN
UROLOGIC DISORDERS • EYE, EAR, NOSE AND THROAT DISORDERS
SPINAL DISORDERS • DIGESTIVE SYSTEM DISORDERS • DIABETES

Medtronic

Alleviating Pain · Restoring Health · Extending Life